

В 2017 році Лос-Анджелес, в тому числі це були відвідувачі Діснейленду, відвідали рекордні 48,5 млн туристів, вони внесли в місцеву економіку 22,7 мільярда доларів[3].

Ринок тематичних парків стабільно розвивається. Збільшення кількості тематичних парків в країні, сприяє розвитку в'їзного і внутрішнього туризму. На даний момент, парки Діснея користуються великою популярністю серед туристів. Вони приваблюють до себе відвідувачів з різних куточків світу та відіграють значну роль в місцевій економіці та економіці країни. Також саме такий різновид анімації, як тематичні парки, розвиває і буде розвивати анімаційну діяльність.

Список використаних джерел

1. Перспективи використання об'єктів індустрії розваг для розвитку туризму [Електронне джерело]. - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/miho4.htm
2. Діснейленд (Disneyland) [Електронне джерело]. - Режим доступу: <https://losangeles.zagranitsa.com/place/16288/disneilend-disneyland>
3. Всесвітній атлас даних [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://knoema.ru/atlas/Соединенные-Штаты-Америки/States-profiles>

Коваль П.Ф., к.е.н., доцент, доцент кафедри туризму
Андрєєва Г.П., к.е.н., доцент,
доцент кафедри аграрних технологій та лісового господарства
ННІ Бізнесу, природокористування і туризму
Чернігівський національний технологічний університет
e-mail: aannet82@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Світовий ринок туризму вже сформувався. Лідери ринку визначились. Вступати в конкурентну боротьбу за частку сегменту масового туризму для України є економічно-недоцільним. Окрім того масові види туризму негативно впливають на екологічну та соціальну системи країни, чим суттєво порушують її сталий розвиток. В той же час існує безліч сталих видів туризму, на ринку яких наша країна може вийти в лідери, не вкладаючи великі кошти в розвиток. Одним із них є пригодницький туризм.

В Законі України «Про туризм» серед видів туризму названо і пригодницький [2], а в 2016 році, навіть, було прийнято стандарти: ДСТУ ISO 21101:2016 (ISO 21101:2014, IDT) «Туризм пригодницький. Системи менеджменту безпеки. Вимоги», ДСТУ ISO/TR 21102:2016 (ISO/TR 21102:2013, IDT) «Туризм пригодницький. Лідери. Особиста компетентність» та ДСТУ ISO 21103:2016 (ISO 21103:2014, IDT) «Туризм пригодницький. Інформація для учасників». Однак, розповсюдження цих стандартів не здійснювалось і подальшого розвитку даний напрямок туристичної діяльності так і не набув.

Під терміном «пригодницький туризм» («adventure tourism») розуміють різноманітні види туризму і єдиного визначення на даний момент не існує. Так, наприклад, О.Шандор вважає, що це подорожі, пов'язані з активними способами пересування і відпочинку на природі (альпінізм, скелелазіння, піший, водний, лижний, кінний туризм, каньйонінг, каякінг, дайвінг) [4, С. 24]. А з іншого боку, цей же автор пише, що пригодницький є різновидом туризму, пов'язаного з фізичними навантаженнями та організацією нестандартних турів до екзотичних та екологічно чистих природних резервацій, включає незвичайні подорожі, нетрадиційні транспортні засоби. І відносить до нього пішохідні експедиції, сафарі-тури (мисливство, риболовля, фотополування), навколосвітнє плавання (яхтинг) [4, С. 261]. Це вказує на те, що пригодницький туризм розглядається як різновид екологічного туризму поряд з науковим, природним і освітнім туризмом. В той же час, Міжнародний Союз Охорони Природи (МСОП) визначає екологічний туризм, як подорожі з відповідальністю перед навколишнім середовищем стосовно непорушених природних територій з метою вивчення і насолоди природою, культурними визначними пам'ятками, яке сприяє охороні природи,

здійснює «м'яку дію» на навколишнє середовище, забезпечує активну соціально-економічну участь місцевих жителів і отримання ними переваг від цієї діяльності.

На нашу думку, пригодницький туризм – це подорожі з метою отримання фізичного навантаження, адреналіну, унікальних, недоступних для більшості людей, вражень. При цьому за технологічно-організаційними особливостями можна виділити такі його види: спортивний (водний; пішохідний; гірський; лижний; велосипедний); екстремальний (водний, повітряний, гірський, пішохідний, екзотичний); спелеотуризм; мисливство, сафарі; спортивна рибалка тощо [1].

Торгова асоціація пригодницького туризму класифікує пригодницькі подорожі на м'які та жорсткі залежно від важкості їх основної діяльності [5]. Наприклад, сходження на скелю, льодовик – це жорстка подорож, а похід на байдарках, рафтинг, пішохідна прогулянка, екотуризм, рибалка, мисливство – м'яка. Як важкі, так і м'які пригоди є надзвичайно прибутковими сегментами сектора пригодницького туризму.

Асоціація також виділяє різні типи пригодницьких туристів [5]:

ентузіасты пригод – такі як ажіотажні каяки, велосипедисти або спостерігачі за птахами – характеризуються захопленням певним спортом або активністю, прагнуть здійснювати цю ж активність після поїздки, шукаючи нові та захоплюючі напрямки діяльності. Такі туристи можуть витратити більше, ніж інші, оскільки не мають власного обладнання, оцінюють бренди, які відповідають їхнім вузькоспеціалізованим потребам, і шукають місця, які важкодоступні або ще не є популярними. При цьому тривалість подорожі таких туристів, в середньому, на один день більше.

екстремальні авантюристи, такі як базові джемperi і ті, хто перетинає крижану шапку в Гренландії, або бігають 100 км перегонів. Таких туристів менше, ніж ентузіастів пригод і вони витрачають менше грошей, оскільки вони мають власне обладнання, можуть не звертатися туроператорів. Екстремальні авантюристи складають надзвичайно малу частину сектора. Таким чином, хоча вони можуть мати зв'язки з громадськістю та маркетингову цінність для місця призначення або компанії, на них не варто звертати особливу увагу при формуванні політики розвитку туризму.

незалежні мандрівники – самодіяльні туристи.

шукачі відчуттів – шукають нові емоції, пов'язані з ризиком життя, мальовничими видами, але не мають захоплення спортом чи активністю, характерного ентузіастам пригод.

За даними ЮНВО, викладеними в «Глобальному звіті з пригодницького туризму» [5], 57% пригодницьких мандрівників це чоловіки та 43% – жінки. Дослідження також показало, що 37% пригодницьких туристів мають принаймні чотири роки досвіду, 11% мають професійний ступінь, а середній індивідуальний дохід – 46 800 дол. США на рік [5].

Невелика частина пригодницьких мандрівників подорожує поодиноці, 21% подорожує з друзями, 37% подорожують з чоловіком, дружиною або партнером, а 30% подорожують зі своїми сім'ями, включаючи дітей. Пригодницькі мандрівники оцінюють зони природної краси як найважливіший фактор при виборі найновішого місця призначення, а потім доступні види діяльності та клімат. Причини, які залучають людей до пригодницьких подорожей, різноманітні, але найбільш часто цитованими мотивами є: релаксація, вивчення нових місць, час з сім'єю та вивчення різних культур. Не дуже гарним показником є 56% самодільних (без участі туроператорів) туристів в цьому сегменті, що суттєво знижує його прибутковість [5].

Незалежно від того, як фахівці з туризму організують або класифікують пригодницькі подорожі, пригода завжди буде суб'єктивною для самих мандрівників, оскільки це пов'язано з індивідуальним досвідом. Пригода для одного мандрівника може здаватися світським життям для іншого. Пригодницькі туристи розширюють свої власні культурні, фізичні та географічні кордони комфорту, і ці межі для кожної людини відрізняються [5].

Через задокументовану користь для навколишнього середовища, місцевого населення та місцевої економіки уряди дедалі більше ідентифікують пригодницький туризм як інструмент для сталого і відповідального економічного зростання, який надає переваги кожному рівню суспільства.

У багатьох напрямках пригодницький туризм був розроблений без великої інфраструктури. Це також може забезпечити вигоду від швидкого створення локальних робочих місць, що залежить від традиційних знань місцевих жителів щодо керівництва та інтерпретації.

Найбільшою міжнародною організацією, яка замається розвитком пригодницького туризму в світі є Торгова асоціація пригодницького туризму – АТТА (Adventure Trade Travel Association) – міжнародна організація з офісами та учасниками у всьому світі. Вона об'єднує різні зацікавлені сторони у секторі пригодницького туризму, включаючи місця призначення, операторів, агентів, виробників туристичного одягу та інвентарю, а також неурядові організації. Місія АТТА – надихнути, підключити та надати можливість світовій туристичній спільноті надавати досвід, який захищає природний і культурний капітал та створює спільну економічну цінність. Як провідна галузева організація у сфері пригодницького туризму, АТТА прагне зробити стабільність та безпеку нормою в пригодницькій промисловості, пропонує освіту в галузі за допомогою курсів AdventureEDU33 та широкого, постійного розвитку оригінальних галузевих досліджень [5].

На сьогодні, в рейтингу серед популярних напрямків пригодницького туризму України немає. Рейтинг складають Університет Джорджа Вашингтона, Торгова асоціація пригодницького туризму і компанія Vital Wawe Consulting. В його основу були покладені 10 ключових параметрів оцінки конкурентоздатності напрямків на ринку розважальних турів: політика уряду з розвитку економіки, безпека, інфраструктура, природні ресурси, культурні пам'ятки, розважальні ресурси, підприємництво, благодійність, охорона здоров'я, загальний імідж регіону [3].

Але, зважаючи, на перспективність його для України, доцільно здійснювати пошук шляхів розвитку пригодницького туризму. Тим більше, що перші кроки вже зроблено. На нашу думку інтенсифікацію подальшого розвитку можна досягти таким чином:

1) зробити переклад з англійської мови на українську стандартів з пригодницького туризму, прийнятих в 2016 році; забезпечити безкоштовний доступ до них;

2) внести в Закон України «Про туризм» визначення пригодницького туризму на засадах тих нормативних актів, які вже діють (взагалі доцільно прописати визначення всіх видів туризму, зазначених в законі);

3) створити асоціацію пригодницького туризму України, головним завданням якої буде розробка нових турів, популяризація туристично-рекреаційних ресурсів для пригодницького туризму, контроль за безпекою, координація діяльності учасників ринку пригодницького туризму України;

4) організувати підготовку спеціалістів у сфері пригодницького туризму: фахівці супроводу (з подальшим введенням їх сертифікації), фахівці спеціальності «Туризм» (введення в цикл обов'язкових дисциплін таких предметів: «Спортивний туризм», «Діяльність самодіяльної туристської організації», «Пригодницький туризм», «Виробнича практика зі спортивного туризму» (доцільно на 2му курсі), гурток зі спортивного туризму та лабораторія «Спортивного туризму»);

5) популяризувати спортивний та екологічний туризм серед населення України через вплив на студентську молодь (підвищення її фізичної активності, залучення до спортивних походів, оновлення спортивного інвентарю університетів, які випускають фахівців спеціальності «Туризм» та «Фізичне виховання»).

Список використаних джерел

1. Андреева Г.П., Коваль П.Ф. Теоретичні засади спеціалізованого туризму. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2015. № 7 URL: <http://www.global-national.in.ua>
2. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення 28.11.2018)
3. Топ 20 лучших направлений для туризма. *TCH*. Веб-сайт. URL: <https://ru.tsn.ua/svit/top-20-luchshih-napravleniy-dlya-turizma.html> (дата звернення 28.11.2018)
4. Шандор Ф.Ф., Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: підручник. Київ: Знання. 2013. 334 с.